

ЗАМАН

Газета издається на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Саугъалау

Иш кёллююклери, бийик усталыкълары бла да махтау тапхандыла

Къабарты-Малкъарны юбилейни кюнюнде экономиканы, социал сфераны тюрлю-тюрлю бөлүмлеринде бет жарыкълы урунганланы республиканы кырал саугъалары бла белгилеуге аталган кыуанчлы жыйылыу болганды. Аны КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** бардырганды. Жыйылганланы алгъышларга келгенлени арасында КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, КъМР-ни Правительствосуну таматасы **Мусукланы Алий** да бар эдиле.

Ол кюн илмуда, билим бериуде, спортда, эл мюлкеде, кырулушда, саулукъ сакълауда, халкъны социал жумушларын тамамлауда жетишимле болдурганла белгиленгендиле. Аланы алгъышлай, Казбек Коков къабарты эм таулу миллетлеге Россейни кыаумунда автономия берилгени халкъланы айныуларына артыкъда уллу себеплик этгенин чертгенди.

- Ол тарых магъаналы иш бизни миллетлени келир жашауларын тюрлендиргенди, шендюю Къабарты-Малкъарны айныуун жалчытханды. Жюз жылны ичинде республиканы жашауунда кеп тюрлю жарыкъ жумушла болгандыла, экономикада, культурада, башха бөлүмледе жетишимле этилгендиле, -дегенди республиканы оноучусу.

Ол залда ата-бабаларыбызны ахшы төрелерин андан ары бардырганла жыйылганларын чертгенди. Саугъаланганла иш кёллююклери, фахмулары, хунерлери бла республиканы, Россейни да андан ары айныуларын жалчытханды. «Сизни хар биригизни да усталыгъыгыз энчиди, алай барыгъызы да сайлагъан ишигизге сыймеклик, инсанлыкъ борчугъузга кертилик бирикдиргендиле», -деп къошханды.

Кырал саугъала бла белгиленгенлени араларында уа Украинада энчи операцияны кезиунюнде жигитлик кёргозгенле болгандыларын да айтханды Казбек Валерьевич. РФ-ни Президентини Указы бла **Евгений Чирва** Кишиликни ордени бла саугъаланганды. **Рустам Губжиков** бла **Ислам Балкизов** а Жукков атлы майдалга тийишли болгандыла. Казбек Валерьевич алага антларына кертичиликлери ючюн ыразылыгъын айтханды.

Республиканы оноучусу быйыл Владимир Путинни оноуу бла Культура хазнаны жылыча белгиленгенин эсертгенди. Республиканы халкъларыны адет-төрелерин сакълаганла артыкъда магъаналы иш толтурганларын белгилеп, бу сферада ишлегенле саугъаланганланы арасында болгандыларын белгилегенди.

Кырал саугъага тийишли болгандыларын араларында уа медиклени уллу кыауму бар эди. Казбек

Коков ала халаллыкъны, жандауурлыкъну юлгюсюн кёргозгенлерин чертгенди. «Саулукъ сакълауда урунганла жууаплы ишни толтурадыла, антыгъызга кертичи болганыгыз ючюн жүрек ыразылыгъымы билдирирге суюме», -дегенди ол.

Инсанланы социал излемлерин жалчытыу сферада ишлегенле да белгиленгендиле ол кюн. Казбек Коков алага саулукъларына кере чекленген онглары болгандыларын жашауларын женгиллетгенлери ючюн ыспас этгенди.

Ызы бла саугъалау башланганды. РФ-ни Президентини Указы бла Тау жерлени институтуну башчысы **Фатимат Темботова** «РФ-ни сыйлы экологу» деген атха тийишли болганы белгили этилгенди. Дагыда жамауат магъаналы ишлени кырауда жетишимлери ючюн Нальчикни башчысыны орунбасары **Мулид Макаев** бла «Единая Россия» политика партияны КъМР-де регион бөлүмюню толтуруучу комитетини таматасы **Дмитрий Парафилов** РФ-ни Президентини ыразылыгъы бла саугъалангандыла.

КъМР-ни Кыраллыкънын, республиканы социал-экономикасын айнытыуда жетишимлери ючюн **Туменланы Мурадин** бла «Муниципал кыралыулары совети» ассоциацияны толтуруучу директору **Николай Маслов** «Къабарты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» майдал бла саугъалангандыла.

Республикалы сабий клиника больницаны бөлүмюню таматасы **Ирина Атаманова**, Россейни почтасыны КъМР-де бөлүмюню таматасы **Заур Вороков**, Урунуу эм социал кыоруулау министрствону кылауур эм кырал экспертиза бөлүмюню таматасы **Жаппуланы Алий**, Саулукъ сакълау министрствону план-экономика бөлүмюню начальниги **Наталья Шамилина** уа КъМР-ни Башчысыны Указы бла Къабарты-Малкъарны Сыйлы грамотасы бла белгиленгендиле.

Республикалы клиника больницаны келечиси **Геккиланы Жаннет** «КъМР-ни сыйлы врачы» деген атха тийишли кёрюлгенди. Хабаз элни орта школуну малкъар тилден бла адабиятдан устазы **Аппайланы Мурадин** а КъМР-ни сыйлы устазы болганды.

«Халкъны социал жаны бла кыоруулауу сыйлы кыуллукъчусу» деген ат берилгенлени арасында проффильи министрствону тамата аналитиги **Мокъаланы Зухура** да бар эди.

«Гидрометаллург» акционер обществону аппаратчик-гидрометаллургу **Зезаланы Магомед** а «КъМР-ни промышленностуну сыйлы кыуллукъчусу» деген атха тийишли болганды. «КъМР-ни физкультурасыны бла спортуну сыйлы кыуллукъчусу» деген ат 3-чю номерли спорт школну эркин тутушуудан тренери **Тёпеланы Аликге** да берилгенди.

«Кавказ.РФ» акционер обществону башчысыны орунбасары **Беккаланы Хыйса** «КъМР-ни сыйлы кырулушчусу» деген ат бла белгиленгенди.

Ол кюн дагыда КъМР-ни сыйлы артистлерини, экономистлерини, юристлерини, билим бериуню, илмуну, культураны, эл мюлкю сыйлы кыуллукъчларыны атлары да белгили этилгендиле.

Кыуанчлы жыйылыуну ахырында Казбек Коков саугъаланганланы энтта бир кере алгъышлаганды. Ол ахыр кезиуде республикада кеп проектле бардырылганларын, социал магъаналы объектле ишлетилгенлерин, жолла жангыртылганларын чертгенди. «Битеу бу жумушла РФ-ни Президентини Владимир Путинни оноуу бла бардырыладыла. Кыралны оноучусу Къабарты-Малкъарга энчи эс белгени ючюн ыразылыгъымы айтырга суюме. Битеу башламчылыкъла магъаналыдыла, халкъны излемлерин жалчытыуга бурулупдула. Бизни борчубуз а аланы жашауда бардырыуду. Къабарты-Малкъар Россейни ышангылы айныуна кюлдан келгенни этеригине ишексизме», - дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КъМР-ни Башчысыны пресс-конференциясы

Казбек КОКОВ:

10 сентябрь бла тохтап кыалыр умутубуз жокъду, муратларыбызны андан ары толтурлукъбуз

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков асламлы информацияны регион органларыны башчылары бла тюбешгенди эмда аланы регионда социал-экономика болум эмда Къабарты-Малкъар Республиканы 100-жыллыкъны бла байламлы сорууларына жууапла бергенди.

Казбек Коков: Хурметли шуёхларым, кюнюнюгю ахшы болсун. Сизни сау-саламат кёргениме ыразыма. Республиканы кюнюню, аны 100-жыллыкъ юбилейини аллында тюбеширге сыйгенигиз ючюн жүрек ыразылыгъымы билдире. Эркин этсегиз, башлар эдик.

Заурбек Жиясов, «Адыгэ Псалъэ»: Къабарты-Малкъарны кыраллыкъны 100-жыллыкъны Сизге, республиканы оноучусуна, не магъана тутады?

Казбек Коков: Жюзжыллыкъ юбилей — ол озган жолубузну кёргозтген датады. Бек алга ол республикабызны кыркъуусузлукъду эмда айныууду. Мен кыркъуусузлукъну бошдан сагъынмайма. Кырал инсанларны кыркъуусузлукъларын жалчытады деген магъанада айтама. Къабарты-Малкъарны кыраллыкъ даражасы бар эсе, ол аллай белги бла бара эсе, инсанларыбыз кыркъуусуз боллукъдула. Ол а бююн-

люкде бек магъаналы болганын сиз билесиз.

Айныуну юсюнден айтханда, жюз жылны ичинде биз социал эмда экономика жаны бла да уллу жетишимлеге жетгенбиз. Жюзжыллыкъны жолу не магъананы тутады? Ол адет-төрелерибизни сакълауда эмда шендюю дуняны кеп тюрсюнлюгюнде кесибизни тас этмеудю. Бизге тилибизни, культурабызны да сакъларга онг берилгенди. Ол Россей Федерацияны Конституциясында бегитилгенди. Биз ма ол жол бла барабыз.

Барганы 3-чю бетдеди.

Кыуанчылы линейка

Казбек Коков Кенделенге жангыртылган
школну ачылууна кыатышканды

КыМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Кенделенни Доттуланы Ахматны атын жюриотген школунда кыуанчылы линейкага кыатышканды. Бу мектеп тынгылы ремонт этилгенден сора эшиклерин биринчи кере ачканды.

Казбек Коков устазланы бла окыуучуланы, аланы ата-аналарын да КыМР-ни 100-жыллыгы эмда Билимни кюнү бла алгышлаганды, ызы бла жети-

жюрегими теренинден алгыш эте, барыгызга мамырлык, монглук, жетишимлик тежейме», – дегенди.

Республиканы оноучусу миллетлени араларында биригиулукке энчи эс бурганды. «Жюз жыл мындан алга бизни ата-бабаларыбыз бирге жашарга оноу этгендиле. Аны тюз эмда тюрленмезлик оноу болганына барыбыз да шагъатбыз. Ол кыабарты эмда

шимле тежегенди. «Бу элге не заманда да жюрегим бек тартканды. Мында огурлу, намыслы, иш келлю адамла жашайдыла. Мен аны бирледен эшитип айтмайма – мындагы тукъумладан келпери бла танышма. Ол себепден,

малкыар халкылага социал, маданият, ниет жаны бла да айныргы жангы онгла ачканды. Биз 100 жыл мындан алга кыуралган байламлыкъланы сакълааллыгыбызга, бирге кыарындашлага жашау этиу терени андан

ары бардырлыгыбызга ишексизме. Кыраллыккы хайырындан биз туугъан жерибизде жашарга, маданиятыбызны, адет-терелерибизни, тилибизни да сакъларга амал тапканды, аны кючлендире барлыккыбыз», – дегенди Казбек Коков.

Андан ары сезюнде ол бу школну тынгылы жангыртырга РФ-ни Президенти Владимир Путинни оноуну хайырындан онг чыккыганын да эсертгенди. «Кырал башчыбыз школлага тынгылы ремонт этиуню юсюнден программаны кыабыл кергенде, бизде 20 мингге жууук сабий тозураган мектеплеге жюриогенди. Программа ол кемчиликни кетерирге болушканды. 2024 жылга дери биз Элбрус районда битеу школлага тынгылы ремонт этиуню бошарга, Терс-Кюлда уа жангысын ишлерге белгилейбиз», – деп чертгенди ол.

Регионну оноучусу 300-ден аслам сабий окыуган мекамга кыарап

чыккыганды. Аны инженер коммуникациялары, башы, терезелери, эшиккери да жангыртылганларын, ал кыабыргыгалары сюртюлгенлерин, жангы окыу оборудование да алыннганын, террорчулук кыоркыуудан сакъланырча мадарла да этилгенлерин кергенди.

Кыабарты-Малкыарда школ билим бериуню игилендириуню программасы маганалы социал проектледен бирине саналады. 2026 жылга дери республикада 176 окыу юйге тынгылы ремонт этилликди. 2022-2023 жыллада уа 60 учреждениены жангыртырга белгиленеди. Быыл а 30 объектге ремонт этилликди, аладан тогузусунда ол бошалганды, алада дерсле башланнгандыла. Кыалганлада ремонт ишле жылны ахырына дери бошаллыккыдыла.

КыМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.

Парламент

«Сиз республикабызны бла кыралыбызны айнытууга тийишли юлюш кыошарыгызызга ийнама»

Билим бериуню кюнюнде Чёрная Речка элни орта школу тынгылы ремонтдан сора эшиккери ачканды. Анда 420 окыуучуга жер барды. Анга аталган кыуанчча КыМР-ни Парламентини башчысы **Татьяна Егорова**, Урван районну администрациясыны башчысыны кыуллугун толтурган **Валерий Ажиев**, районну таматасы **Валерий Кушев**, элни таматасы **Тимур Варитлов**, элчиле да кыатышкандыла.

Жыйылганын алгышлай, Татьяна Егорова:

– Бу байрамны бююн билим бериу

биринчи атлам этедиле, – дегенди.

Татьяна Борисовна быыл биринчи классха келген жашчыкъланы бла кызычыкъланы энчи алгышлаганды. «Сизге бююн хар зат да биринчи кере болады. Школ бла, устазларыгыз бла шагърейленесиз, биринчи кере кыонгуроу зынгырдарыккыды, жангы негерле табарыккысыз. Окыу – жууаплы, кыйын ишди. Сизге кел салып, кыадалып кюреширге, тырмашырга тышерикди. Школну, окыуну суйсегиз, келир заманда жетишимли боллуккысыз, муратларыгызга жеталлыккысыз.

системаны битеу бёлюмлеринде да белгилейдиле. Школлада анга бююндалуу эс бурулады. Аны да ангыларчады. Школда жылла адамны жашаунда сейирдиле, эсде кыаладыла. Адамны акылы, эси бу жыллада кыуралады, фахмусу, хунери ачыкъланадыла. Билимни кюнү – окыуучулага, аланы кюретгенлеге да уллу байрамды. Устазла окыуучула бла тыбешедиле. Сабийлеге жангы билимге жол ачылады. Тамата классланы окыуучуларына уа бююндалуу жууаплы кезиу башланады – ала устазыккыны сайлайдыла, келир жашауга

Бу ишде уа ата-аналарыгыз, устазларыгыз болушуруккыдула. Сизни деменгили кыралыбызны керти инсанлары, патриотлары болуп ёсеригиз бек маганалыды. Окыу жыл Россейни бла Кыабарты-Малкыарны кырал байракъларын кётюрюу бла да ол себепден башланады, – деп кыошканды ол.

Спикер бююнлюкде билим бериу шёндюю излемлеге келиширча этер ючюн маганалы жумушла толтурулганын да айтканды. Аны юлгюсюн жангыртылган школда керлюккери чертгенди. Ол мекам тапландырылгана

ны бла бирге анда шёндюю техника салыннганын белгилегенди.

Татьяна Борисовна бу кюнледе Кыабарты-Малкыарны кыраллыгыны 100-жыллыгы белгиленнгенин да эсертгенди. Ол жыйылганын бу кыуанчылы иш бла алгышлаганды. «Барыбыз да республиканы бек сиебиз, аны жетишимлери бла ёхтемленебиз. Сиз а аны келир кюнюсюз, аны себепли барыгызга да жетишимле, республикабызны, кыралыбызны айнытуда хорламла тежейме», – дегенди ол сезюню ахырында.

Валерий Ажиев республиканы оноучуларына, кыурулушчулага, школну жангыртыуга кыатышканды барысына да жюрегинден ыспас этгенди. Билим бериуню кыуанчылы бла жыйылганын Валерий Кушев бла школну башчысы **Фатима Шидова** да алгышлагандыла.

Байрамны баш жигитлери уа тамата классланы окыуучулары бла биринчи класслага келген жашчыкыла эм кызычыкыла болгандыла. Алага жырла айтылгандыла, тепсеуле саугалангандыла, гюлле берилгендиле.

Школну кызыл бауну кесип ачкандан сора, Татьяна Егорова аны болуму бла шагърейленгенди, устазла, окыуучула бла ушакъ этгенди.

Районда билим бериу управленияны башчысыны кыуллугун толтурган **Заурбек Жанов** билдиргенича, школ 1980 жылда ачылганды. Анга «Билим бериуню школ бёлюмюн жангыртыу» проектни чеклеринде тынгылы ремонт этилгенди. Аны бла бирге окыуучула дерс китапла, башха окыу керекле бла да жалчытылыннгандыла.

Фатима Шидова айтханнга кёре, «Билим бериу» миллет проектни «Шёндюю школ» проектини чеклеринде 2021 жылда декабрьде школда «Точка роста» билим бериу ара ачылганды. Аны аллында жылда уа «КыМР-де цифралы билим бериу» проектге кёре окыу керекле келтирилгендиле. Битеу бу мадарланы хайырындан сабийлеге билим бериуню игилендирирге, кыоркыуусулуккыну, санитар излемлени жалчытырга кыолдан келгенди.

КыМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

Казбек КОКОВ:

10 сентябрь бла тохтап кялыр умутубуз жокъду, муратларыбызны андан ары толтурлукъбуз

Барганы. Аллы 1-чи бетдеди.

Кыраллык бизге неди? Ата журтунгда жашап, маданиятынгы, энчилигинги да саклауду, алай аны бла бирге Россей кыралны кеп миллетли юйорюню бир кесеги болууду.

Къонакъланы Хасан, «Заман»: Артка кырагъанда, Сиз тюрлю-тюрлю заманда республикагъа башчылык этгендени юслеринден не айтыргъа боллукъсуз?

Казбек Коков: Жаланда былай айтыргъа боллукъма: Къабарты-Малкъарны 100-жыллык тарыхында аны бир башчысына да тынч болмагъанды. Къуралыу юнден – Бетал Калмыковдан – башласакъ, анга кыйын оноула этерге, тутхан ызын къорууларгъа, халкыбызны миллетлигин саклар, республика айныр ючюн автономия берилирин излерге тышгенди. Айхайда, ол кеси, аны негерлери да къолларындан келгенни этгенди.

Тимбора Кубатиевич Мальбаховха да тынч кезиуле жетмегенди. Анга, республиканы башчысына энди салынган жаш адамгъа, малкъар халкыны туугъан жерине кыайтуу бла байламлы кыйын политика эмда экономика жумушлары тамамларгъа тышгенди. Ол аллай кыйын борчну бет жарыкълы толтургъанды деп, алай кыарайма. Тимбора Кубатиевични заманында республикада иги жанына кеп тюрлениуле этилгенди.

Евгений Александрович Елисеев а оноуну боюнуна кыйын заманда алгъанды. Ол Совет Союзну оюлган заманы эди, перестройканы кыйын кезиую. Алай бир тюрлю чайпалыу болмай, властыны башхагъа берирге аны къолундан келгенди.

Валерий Мухамедовични заманы да тынч болмагъанды – кыралны оюла турганы, ётюрюк демократланы кенг жайылгъанлары. Ма аллай кезиуде кыайсы жол бла барыуу сайларгъа тышгенди. Ол заманда да бизни ата-бабаларыбыз жарым ёмюр мындан алгъа сайлагъан жолдан таймазгъа: Россей кырал бла бирге атларгъа оноу этилгенди, бир бирге кыажу сюелиую болдурмазгъа къолдан келгенди. Башха регионлада миллетле аралы кыаугъала, кырал кырулушну да оюла барыуу болгъанды, ол энди жашырынлыкъ туююлду. Ма ол кезиуде Валерий Мухамедович кесини командасы бла, ол санда Черкесланы Георгий эмда Чеченланы Хусейн бла бирге, ол кыйын жолдан ачылуу ишле болдурмай ётгенди.

Энтта да бир кере кыайтарып айтама, бек башы – адамланы жашауларыды. Ол кыйын жолдан бир адамыбызны да ачитмай ётерге къолдан келгенди.

Арсен Баширович башчылыкъ этген кезиую алсакъ, аны иншалларына да ауурлукъ жетгенди деп, оюмун алайды. 2005 жыл эсигизде болур. Аны къуллукъгъа салгъанда, 13 октябрьде бушуулу ишле болгъандыла, Къабарты-Малкъаргъа чабыуулукъ этилгенди. Алай андан да къутулдула. Право низамны саклаучула бла бирге, барысы да бирча сюелип, республиканы кыорууладыла.

Экономика кытылыкъны да сынаргъа тышгенди. 2005 жылдан 2013 жылгъа дери созулгъанды ол кыйын кезиу – битеу дуняда терроризм баш кетюрген, Шимал Кавказда брукъчуу ишин бардыргъан, тегерекде аскер кыаугъала чыгъа тургъан кезиу. Адамла тышына чыгъаргъа кыоркыгъандыла, террорист-леден, чабыуулукъладан элгенгенлей жашагъандыла десем, ётюрюк болмаз.

Юрий Александрович Коков ма аллай

заманда келгенди республикагъа эмда ол болумну арталлыда тюрлендирирге аны къолундан келгенди. Алайды да, хар оноучу да кеси заманында республиканы айныууна уллу юлюш кыошханды.

Беслан Суйдимов, ВГТРК «ГТРК Кабардино-Балкария»: Озгъан 100 жыл республиканы жашауунда уллу магъананы тутхан кезиулеге бай эди, алай тарыхны кыайтхан адети барды, алай эсе, Къабарты-Малкъарны айныуу жолуну бир кезиую бошалгъанды, башхасы башланады дерчамайды?

Казбек Коков: Биз, керти окуна, кеп затха жетишгенбиз, алай бююнлюкде технологияла терк тюрленди, экономикада жангы амалла чыгъадыла. Аны себепли бизге терк кыармашыргъа керекди. Информация технологиаланы айныулары бизден башха билимни бла усталыкъларны излейди. Битеу дуня экономиканы айныу ызына тышер ючюн, биз магъаналы атлама этерге керекбиз. Аны ючюн биз къолубуздан келгенни аярыкъ туююлбюз. Аны себепли аны айныуу жангы кезиуюне санаргъа керекбиз.

Ранета Бжахова, «Кабардино-Балкарская правда»: Сизге 100-жыллыкъларны чегинде болууу сыйлы жумушу жетгенди. Улудан тутханда, юбилейге не бла келгенсиз?

Казбек Коков: Бизни адамларыбыз, таматаларыбыз кеслерини урунулары, эсликлерни бла да болдурган бек уллу жетишим бла – аламат республикабызны саклауларыны бла. Бююнню кезиу а – миллет проектлени жашауда бардыруу кезиуюду. Биз жузжыллыкъ юбилейге жангы социал объектке, жангы жолла, жашуу журтла-коммунал мюлкде тюрлениуле бла бирге бюджет финанс тутучулукъ бла да жетерге мурат этгенбиз. Не жашырынлыкъларды барды, 2018 жылда окуна анга итинирге сылтаула бар эдиле – кырал борч бек уллу ёлчегме жетгенди, кеси фидаларыбыз да – бек гитче. Фидабыздан эсе, борчларыбыз кеп эдиле.

Айныуу, адамланы къолайлыкъларыны юсюнден сагъыш ётерни аллында, бизге ма ол халны тюрлендирирге керек болгъанды. Энди уа, 2022 жылда, бизни бюджетибиз арталлыда башхады. Ол 2018 жылдан эки кереге уллуду. Быйыл бюджетибизни фидаларыны 62-63 миллиард сомгъа жетдирид муратыбыз барды. Кеси фидаларыбызны 14 миллиард сомгъа дери жетдиридгелбиз. Алай бла саусузынаны учуз дарманла бла

жалчытыргъа къолубуздан келликди. Кертиди, бизге иш хакъ бла байламлы халны тюрлендирирге тышерикди. Биз аны энди къолгъа алгъанбиз, 10 процентке кетюргенбиз, андан ары да тийишли мадарла этерикбиз. Жылы ахырына устазынаны бла педагоглары айлыкъларына кыошаргъа деп турабыз. Школгъа дери учреждениялада ишлегенлени хакъларын да кетюрюр умут барды.

Битеу ол мадарла адамларыбызны жашауларын игилендирирге, республиканы кеси фидаларын кетюрюрге онг береди. Бююнлюкде биз бюджет-финанс жаны бла болум игилене барады деп, таукел айтыргъа боллукъбуз. Ол биринчи борчубузду. Экинчиси уа экономикада халны иги жанына терк окуна тюрлендириуду. Биз аны бир урумгъа эталлыкъ туююлбюз, алай бизге аллай онг берлик инфраструктураны айныта барабыз. Сёз транспорт инфраструктураны эмда федерал, регион даражада да болган амалланы юслери бла экономиканы айнытуугъа тап онгла кыурауу юсюнден барады.

Баш борч экономиканы айнытыргъа себеплик этерик амалланы кыурауду да, биз аны толтуралабыз деп, алай сунама.

Наталья Конарева, «ВТК Кабардино-Балкария»: Сиз республикагъа башчылыкъ этген юч жыл не бла эсигизде кыалгъанды? Бек кыйыны эмда бек сейири не эдиле?

Казбек Коков: Хар не да сейирди. Бек кыйынна уа коронавирус инфекцияны жайылгъанын санайма. Тамбла не болады, не кыалады? Адамла кыала болсунла? Ма ол соруулагъа жууапла табалмай эдик. Биз эрттенликде жыйылып, не амал этерге, кыала кыорууларыгъа билмей эдик. Ол заманда кеплеге юлеринден чыкмазгъа тышгенди, адамланы жашуу этерге амаллары болмай къалгъанларны биз ангылай эдик. Алай бек башы уа – адамланы ауруудан сакларгъа, ёломден къутхарыргъа керек эди. Бек кыйын эди, алай федерал араны болушлугъу, врачларыбызны жигерлиги бла биз ол кезиуде да къутулалгъанбыз. Экономиканы да сакларгъа кюрешгенбиз. Ол кезиуде бек магъаналыгъа не къадар кеп адамны саклауларыбызны санайма.

Заурбек Жиясов, «Адыгэ Псалъэ»: Ол кыйын кезиуде (ковид, санкцияла) экономиканы тозурутханы кыой, аны айныуун кыалай бла саклауларыбызны санайсыз?

Казбек Коков: Россей Федерацияда аллай сейирлик халкъ жашайды, кыралгъа кыйын кезиуде властыны тегерегинде бириге билген. Бююнлюкде биз анга шагъатбыз. Президентни битеу башламчылыкъларын халкъ дурус кередиде. Бизни жашауубузгъа, адет-тёшелерибизге кыоркъуу тышгенин ангылап, кыралны башчыларыны тегереклеринде бирикгенди, Къабарты-Малкъарны халкы уа не заманда да иш келлююгю бла айтылгъанды. Алай ковидни эмда санкцияланы кезиуюнде бизге болушлукъ да тапдырылгъанды. Битеу ма ол затла экономиканы ояргъа кыоймагъандыла.

Миллет проектле да уллу себеплик этгенди. Жаланда кыурулуш жаны бла республикагъа дуня бла бир ача келеди. Жаланда быйыл – 12,5 миллиард сом. Ол а ишчи жерледиле, иш хакъды, налогодыла. Миллет проектле экономиканы алгъа элтген кючдү.

Дагыда, бизде, насыпхамы, жарсыугъамы дейим, экономикабыз уллу производительден кыуралмаиды. Ол а санкцияланы бла экономика кытылыкъланы кезиулеринде терк тюрленирге эмда рыногга керекли продуктну чыгъарып башларгъа онг береди. Къабарты-Малкъарда аллай продукт эл мюлк бла туризмдиле.

Бизде уллу предпрятиланы болмагъанларын уллу кемчиликге санайдыла. Алай бююнлюкде, технологияла айныгъанлары бла, уллу предпрятиланы киши ишлемейди, фидалы туююлду деп. Информация технологияла бла жумушлары тамамлау бююн хайырылгъа саналады. Ма ол жаны бла айныргъа керекбиз биз. Эл мюлкде да ёсер онгларыбыз бардыла. Туризмни алсакъ да, тамашалыкъ табийгъатыбызны толусунлай хайырланмайбыз. Мында да солугъанлагъа тап онгла кыурауу жаны бла ишлерге керекди.

Къонакъланы Хасан, «Заман»: Санкцияла ючюн кыралны бла регионланы экономикалары кыйын болумдадыла. Инвестицияла эмда инвестициялы проектле бла хал а кыалайды? Инвестиция ишни игилендириую онглары бармыдыла?

Казбек Коков: Биз алгъадан да толтурургъа деп къолубузгъа алган уллу проектле жашауда бардырыладыла. Аладан бири Тырныаузда вольфрам-молибден комбинатды. 2023 жылны аягына биз кыазуу ишлени башларкъларыбыз, бусагъатда инфраструктура ишлене турады. Проект федерал даражада кыабыл керюлгенди, 45 миллиард сом чакълы турады. Эл мюлкде уа – ол Чегем районда теплицала кыурауду. Ала жыйышдырыла турадыла, инвестор бла дайым байламлыкъларды. Бир тюрлю кырмау чыгъарча сылтауу кермейбиз.

Аладан сора да, Минги тауну тийресинде тау-лыжа кластер кыурауу бла байламлы проектлени айтыргъа боллукъду. Техника ишлеп башлагъанды, россейли бюджетден ача ёлюнюрюгю да кыабыл керюлгенди. Кавказ.РФ – баш инвесторду. Гитче проектле да жашауда бардырыладыла – терк жетген терек бахчачылыкълар, кепжыллыкъ битимле эмда жемишле ёсдюрюю. Айти-кластер кыурауу, ол жаны бла билим берген бизнес-араны ишлеу бла хал осалыракъды. Жашла санкциялагъа тышгенди. Ача бла жалчытууу амалларын излерге деп турабыз. Башха онгла да бардыла.

Ахыры 4-чю бетдеди.

КъМР-ге – 100 жыл

Аланы жарыкъ ауазлары энтта да къуандыргъанлай турадыла бизни

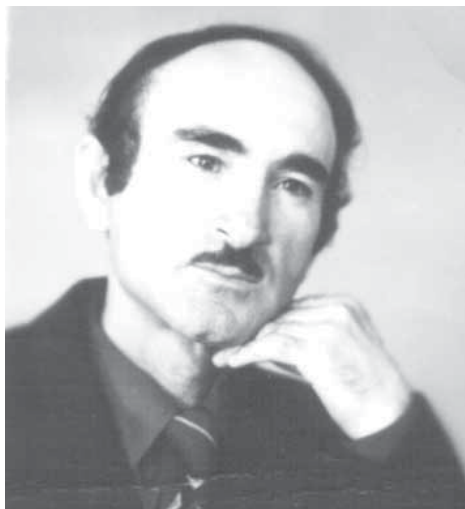
1937-1938 жыллада энчи комиссия, Нальчикни коммунист жаш тѳло школунда ишлеген Антонина Калмыкова бла композитор Александр Покровский башчыла болуп, жаш фахмула излей, элге айлангандыла. Ала 1938 жылда Гирхожаннга келгенде, **Отарланы Омар** 9-чу классда окуй эди. Устазлары аны жыргъа фахмусун айтып, къонакъла анга тынгылайыкъ дегенде, жаш «Дюгер Бадинатын» жырлаганды. Аны ѳнюне сейир этип, келгенле дагыда анга бир ненча жыр айтдыргъандыла. Сора аны Нальчикде Къабарты-Малкъар кырал жыр эм тепсеу ансамблде жырларгъа чакъыргъандыла. Ол анга, бизге да къалай насып болгъанын айтыр сѳзле бармыдыла бюгюн?

Алай бла Отарланы Омар ол ансамблден къурала тургъан хоргъа тюшгенди, профессионал композиторла Арсений Авраамов бла Тривор Шейблерден жыр айтыуну тасхаларына да юйренгенди. Алай бла КъМР-ни, КъЧР-ни да халкъ артисти, тѳрт жюзден артыкъ жырны эсинде сакълап, миллетибизни хазнасына къошхан Отарланы Омарны аты бла байламлы болгъанлай къалады.

Омар айтхан жырлары магъаналары кенгди, узакъды. Алада бизни тарыхыбыз сакъланады. Алагъа тынгыласанг, ол эрттеги букъу басхан жоллада учуп баргъан батырлары атларыны аякъ таушлары эшитиледи, тарыхха жан кирип, ол ѳмюрледе эрип кетген заманла арха къайтадыла. Биз эрттеги ата-бабаларыбызны жарсыулары, къуанчлары, ала жортууллагъа атланган заманда этилген тилеклени, ызларындан айтылган алгъышлары эшитебиз. Сора Омарны ауазы ѳмюрлени ауазы болгъанына тюшюнебиз.

Аны ызындан келген тѳлюню жырчылары Омар ызлагъан жолну юзмегендиле. КъМР-ни, Россейни да сыйлы артисти **Жанатайланы Исмайыл** Нальчикде музыка училищедде, ызы бла Тбилисде

консерваторияда окъугъанды. Нальчикде Музыка театрда дуниясын алышхынчы ишлеп тургъанды. Шимал Кавказны ис-

кусстволарыны институтунда да дерсле бергенди.

Анга дери бизни жыр классика искусствода, операда жырлагъан адамыбыз болмагъанды. Ол айтып, кѳп алапат жырларыбыз къуандырадыла бюгюн да бизни: «Таулагъа кел», «Менсиз къалай жашайса?», «Эриши тишируу жокъду дунияда», «Тилейме, кетме», «Сени кѳзлеринг», «Жаратырмыса жолуму?», «Мен излейме сени», «Танг жарыгъымса», «Зульфия», «Эшитемисе?», «Зурнукла», «Сюймекликни сакъла», «Кюн ахшы болсун, адамла!» д.б.

КъМР-ни, Россейни да сыйлы артисткасы, Россейни халкъ артисткасы, КъМР-ни

Къырал саугъасыны лауреаты **Къулбайланы Людмила** Саратовда Собинов атлы консерваторияда окъугъанды. «Концертная исполнительница песен народов мира» деген дипломну таулуланы ичинде биринчи болуп алгъанды. КъМР-ни кырал филармониясында, Шимал Кавказны искусстволарыны институтунда да ишлеп тургъанды. Ол, кѳп миллетлени тиллеринде жырлап, терк окъуна уллу Россейде, андан тышында да белгили болгъанды. 1972 жылда Битеурросей конкурсну лауреаты болгъандан сора, аны чакъырмагъан союз республика къалмагъанды. Людмила, Валерий бла Александр Бондаренкола, Федор Сердюков бла бирге къурагъан ансамбль концертлерин Германияда, Польшада, Чехословакияда, Украинада, Белоруссияда, Болгарияда, Орта Азияда да этгенди.

КъМР-ни халкъ артисти, доцент **Текуланы Махмуд** Ташкентде музыка училищедде, ызы бла Ленинградда консерваторияда окъугъанды. Нальчикде Къырал филар-

монияда кыркъ жылдан артыкъ ишлегенди. Музыка училищедде, Искусстволарны Шимал-Кавказ институтда да дерс бергенди. Ноталары бла эки жыр китап чыгаргъанды. Махмуд «Я вас любил», «Я встретил вас», «Живет моя отрада»,

«Очи черные», «Я помню вальса звук...», «Отцвели хризантемы», «Очаровательные глазки» деген эм башха романсланы, «Клен, ты мой опавший», «Отговорила роща золотая», «Письмо матери», «Песня о Нальчике», «Все еще впереди», «Пусть никогда не умирают дети» деген жырланы бек уста айтады.

КъМР-ни халкъ артисткасы **Алтуланы Зоя** «Таукъан», «Пароходла», «Акъ баппуш», «Сени атынгы айта

турама» деген жырлары бла сюрюнден ата журтха къайтыргъа эркинлик берилген халкъны кѳлюн кѳтюргенди. Ол Алма-Атада Операны бла балетни театрында хор студияда окъугъанды. Къабарты-Малкъарны кырал филармониясында миллет бригаданы, радиокомитетини кырал хоруну да солисткасы болуп тургъанды. Зоягъа Малкъарда, Къарачайда, Москвада, Дондагы Ростовда, Украинада, Белоруссияда, Кыргызстанда, Къазахстанда да сыйюп тынгылагъандыла. Ол кеси аллына, Отарланы Омарны биргесине да кѳп ариу жыр айтханды.

КъМАСССР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу, КъМР-ни халкъ артисти **Улбашланы Азгору** жете келген заманы сюрюнню къара жылларына тюшгенди. Ол жарыкъ адам урунуу жолун Къазахстанда

Талды-Курган областьда Сталин атлы колхозну сабанларында башлагъанды. Анда корейлини духовой оркестрлеринде къобузгъа, жыргъа да юйренгенди. Ата журтха къайтханда уа, «Къуанч» деп тепсеу эм жыр ансамбль къурагъанды. Ол къауум концертлери бла Малкъарны, Къарачайны, башха республикалары да къуандыргъанды. Азгору ариу жырлары: «Жангы умутла», «Миллетим, санга мен жыр этеме», «Терезенги жарыгъы», «Алай кыыз барды», «Акъ таула», «Ийнарла» эм башхала - жаланда бизни угъай, къайдан келген къонагъыбызны да кѳллерин кѳтюре, фахмулу къарындашы-

бизны барыбызгъа да шуѳх, къарындаш этген эдиле.

КъМАСССР-ни сыйлы артисти, Комсомолну кырал саугъасыны лауреаты **Беппайланы Сергей** Къыргъыз кы-

рал музыка-хореография училищедде, КъМКЪУ-ну филология факультетинде да окъугъанды. Республиканы кырал жыр эм тепсеу ансамблини (артда радиону) хорунда ишлегенди. Ол жырламай Къабарты-Малкъарда бир тюрлю бир концерт озмагъанды, аны республиканы атындан Москвада, башха шахарлада да баргъан культураны эм искусствону декадаларына ѳхтемлик бла атландырып тургъандыла. Ол профессионал жырчы малкъар жыр искусствону айныууна аслам юлюш къошханды.

Россейни сыйлы артисти, КъЧР-ни халкъ артисти **Таукенланы Галина** Москвада теарт искусстволаны Луначарский атлы кырал институтунда окъугъанды. 1969 жылдан башлап Нальчикде Музыка театрда ишлеп турады. Аны бла бирге Музыка училищедде дерсле бередиди, Жабаги

Казанко атлы арада сабийлени жырларгъа юйретеди. Республикада, мындан тышында да белгили «ААА», «Иман», «Инай» ансамбльлени, малкъар жырланы студиясын къурауда да аны кыйыны уллуду. Ол къачан да халкънына къуллукъ этген, адамлыкъ шартларын бийикде тутхан миллет сыйгъа, сыймекликге тийишли жырчыды. Галина жамауат жашаугъа да тири къатышады, ол республиканы Парламентини депутатыды, культура эм билим алыу бѳлюмде ишлейди.

Дагыда бизни жыр искусствобузда КъМР-ни сыйлы артисткасы **Гергъокъланы Тамараны**, КъМР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу **Асанланы Кулианы**, КъМР-ни сыйлы артисти **Токумаланы Раяны** атлары уллу ыразылыкъ бла айтылады. «Эрирей», «Иман», «Таулан», «Къуанч» эм башха жыр къауумла уа республикадан тышында да белгили болгъандыла. Алада жырлагъан фахмулу жашла бла кызыла миллетибизге къуанч бердиле.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

3 сентябрь – Терроризмге кыжау кюрешни кюню

Тамблагы мамыр жашауубуз ючюн унутурга эркин туюлбюз

2004 жылны сентябрь айы Шимал Осетияны бир гитче шахарыны, аны кый, саулай Россейни да жашауун тюрлендиргенди. 3 сентябрь бизни кыралга энчиди, эсгериуню бла бушуу этиуню кюнюдо, Терроризмге кыжау кюрешни бир ниетлигини кюню.

бушуулу кюнледе анда болмаганла, ол азаплыкны чекмегенле окуна титрейдиле. Ол кюн кыуанчлы линейкага келгенлени кюнлерин террористле кырангы этгендиле, байрамны бушуга айландыргандыла. Окуучулары, аланы ата-аналарын, устазларын да

араларында эки тишируу да бар эди, ма ала кыутхарыу операцияны кезиунюде кеслерин школну ичинде, мамыр адамланы орталарында, чачдыргандыла. Спецназчыла бандитледен бирин кыолга этгендиле, кыалганлары уа ёлтюрюлгендиле.

Энди 3 сентябрь унутулмазлык кюн болганды. 2005 жылдан башлап Шимал Осетияда жыл сайын биринчи сентябрьден ююнчюсюне дери бушуулу ишле бардырыладыла. Ол кюнледе адамла оюлган школну орунунда ачылган мемориал комплекси, ёлген жесирлени асламысы асыралган кыабырланы – «Мёлеклени шахарын» - гюлле бла жабадыла. Алайда дагыда «Бушууну тереги» деген эсертме ачылганды, бир жылдан а жесирлени эркин эте туруп жанларын берген спецназчылага бла кыутхарычулага мемориал сюегендиле.

Бесланда ол бушуу ючюн окуу жылны башланыуу 4 сентябрьге кечюрюлгенди. Чачдырылганыча турган школну арбазында уа Осетияны халкы жыйган эмда кыралны тюрлю-тюрлю регионлары жиберген ахчага Бесланны кыагынакларыны храмы ишленгенди.

Бесланда ажымлы ёлгенлеге эсертмеле дагыда Владикавказда, Санкт-

Петербургда, Москваны ортасында, Кырачай-Черкесни Коста Хетагуров атлы элинде, Флоренцияда бла Италияда сюегендиле. 2015 жылда уа италиялы Кампо сан Мартино коммунасыны ара орамларындан бирине «Бесланны сабийлерини орамы» деп аталганды.

Биз барыбыз да ол бушуулу кюнню эсде тутарга керекбиз. Унутурга эркин туюлбюз. Не ючюн? Аллай кюйсюзлюк кыайтарылмаз ючюн! Мёлек сабийлени жашауларын юзгенлени аяк тюрлеринде от жанар ючюн!

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

Андан бери 18 жыл озганды, алай террористле салган жарала сынтыл болмагандыла, ашланганлай турадыла. Кыралны жашауунда бир заманда да болмаганча уллу кюйсюзлюк этилгенни адам улу кыалай унутсун?! Террористле 334 адамны азап чекдирип жойгандыла, аладан 186-сы сабийле болгандыла.

Бесланны юсюнден сагынганда, ол

малгунла, автоматланы кёкюрөклерине тиреп, спортзалга ургандыла. Кыачарга, алага кыжау сюелирге кюрешгенлени уа ёлтюрюп баргандыла. Минг адам жесирге тюшгенди. Жюзле бла хатасыз сабийле, хауа жетмей, суусап болуп кыйналгандыла.

РФ-ни Генеральный прокуратурасыны шартларына кёре, Бесланда школга чапханла 32 болгандыла. Аланы

МИТИНГ

Жаш тёлү кесини кёз кыарамын ачыкылаганды

Орта кюн КъМКЪУ-ну аллында, шёндююлю излемлеге кёре тапландырылган скверде, Нальчик шахарны администрациясы бла вуз кыурап, Украинада бардырылган энчи операцияга болушлукыга деп, жаш тёлюню кыатышыуу бла митинг ётгенди. Анга россейли студентле бла бирге бизни кырал университетде билим алган тыш кыраллы жашла бла кызыла да кыатышандыла.

Жыйылыуну ачарга сёз шахар администрацияны таматасыны орунбасары Тимур Хуровха берилгенди. Жаш тёлюню аллында сёлеше, ол битен жыйылганланы КъМР-ни 100-жыллыгы бла алгышлаганды.

- Бюгюнлюкде республиканы бла Нальчикни администрациясыны таматалары шахарыбыз ариу эм

этерге чакырама, - дегенди Тимур Владимирович.

Андан сора жаш кыауумну аллында «Единая Россия» политика партияны келечиси, КъМР-ни халкы артисти Текуланы Амур да сёлөшип, Украинада бардырылган операцияга кёз кыарамын билдиргенди.

- Мен былайда бир затха энчи эс бёлүрге сюеме. Россей Украинаны халкы бла уруш этмейди. Биз андагы миллетчиликни ызын тутуп, кеслери соймегенлеге зарауатлык жетдирген кыауумла бла уруш бардырабыз. Бизни аталарыбыз бла аппаларыбыз дуняда фашизмни кырутханла болганларын бир заманда да унутмазга керекбиз. Кырал таматабызны политикасы саулайда дуняда аллай кюйсюзлюкге сый бергенле бла уруш этиудю да, ол муратына жете-

- Бу жаз мында «Университетские смены» федерал программа бла 200 чаклы сабийни солур онглары болганды. Биз да тёрели кыонакыбайлыгыбызны кёрюзюр ючюн артха кыалмаганбыз. Аланы араларында кёпле бери кыайтып келип, бизни вузга кирирге суйгенлерин да айтхандыла, - деп билдиргенди ол.

Сёлөшгенлени араларында КъМР-ни Жамауат палатасыны Коммерциялы болмаган организацияларыны таматасы Юлия Ордокова эм Индиядан келип окуганла да болгандыла.

Юлия Валерьевна 2014 эм 2016 жыллада Донецкге барганындан жыйылганлагга хапар айтханды.

- Анда жашаганланы кыаллай мудах кёлери болганларын кёпле билмейдиле. Ала уллу да сёлөшмейдиле. Балет труппаны мында гастрольларын кыураган эдик. Ала биргелерине сабийлени да келтирген эдиле. Сизни адамларыгызыны бетлери ышарыпдыла дегенлери уа бюгюн да эсимдеди. Аны себепли кырал таматабыз тутхан ызын тюзге санайма эм башланган ишни ахырына жетдирирге керекли сунама, - деп чертгенди ол.

Ахырында жаш тёлү байракыла бла суратлагга тюшгендиле.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

адамла заманларын зауукыу ётюрюрча болурун баш борчладан бирине санап, 7 жерде быллай скверле кыурагандыла. Кыралда болумну юсюнден айта, Президент Владимир Путин бардырган ызга тюз кёзден кыараганыбызны билдиребиз. Кыайда да кюч бирлик болган жердеди да, барыгызыны да кырал башчыны политика ызына билеклик

ригине ийнанам, - дегенди Теку улу.

КъМКЪУ-ну жаш тёлюсюню атындан Студент биригуле эм жаш тёлю программалага бла проектлеге болушлук этиу араны таматасыны орунбасары Елизавета Хуторская сёлөшгенди. Ол шёндю вузну Элбрус посёлкада орналган солуу базасында Донецкден келген сабийле солуп кетгенлерин билдиргенди.

Жер-жерледен хабарла

Тегерек-башны тазалагандыла

Озган шабат кюн Элбрус муниципал район уллу республикалы субботникге кыатышханды. Аны чеклеринде эллени барында да санитар ишле баргандыла. Ол санда жол жанлада, черек жагалада, малла отлаган эм башха жерледе да зыбыр кыалган-кыулганла, кир-кипчик кетерилгендиле. Организацияланы бла учрежденияланы да тийрелеринде кыауданны чалып кетергендиле, темир бурууларын боягандыла эм башха жумушланы да тамамлагандыла.

Республикалы субботник Кыбарты-Малкыарны 100-жыллыгына жораланып, бир кыауум ыйыкны барады.

Кыашхатауда поликлиникага – тынгылы ремонт

«Саулукъ сакылауу биринчи болушлукъ берген бөлүмюн жангыртуу» регион программага кере, Кыашхатауу поликлиникасына тынгылы ремонт этиле турады.

Бюгюнлюкде аны ючюнчю эм төртюнчю кыатларында тийишли ишле тамамлангандыла: мекямны башында кыанжалларын, инженер коммуникациясын, терезелерин эм эшиклерин да алышхандыла. Саусузлагы тап болурча эки лифт салыннганды. Медицина учреждение, ремонт барганына да кыарамай, ишин бир кюн тохтатмай тынгылы толтурады.

Жангыртуу ишле быйыл ноябрьде бошалыгы керекидиле.

Орамла мардалага келиширча

Огыры Малкыарда орамлага тынгылы ремонт этиледи. Аны чеклеринде чунгурлагы зыгыр кыууп, грейдер бла тюзетип, сыйдам этгендиле. Проектге кере, Гадийланы бла кыарындашла Лелюкаланы орамларында биринчи кере чыракылы чыпынла орнатылгандыла. Кыазак улу орамда уа кыйген чыракылы орнуна токну аз кыоратхан тюрлюлерине алышхандыла.

Элни администрациясындан билдиргенлерича, игилендириу ишле мындан арысында да бардырыллыкдыла.

Донбассчылагы – россейли дипломла

Кеп болмай Луганск Халкы Республиканы кырал педагогика университетини выпускниклерине кыуанчы халда КМКУ-ну бла Смоленски кырал университетини дипломлары берилгендиле.

Ол кезиуде селеше, ЛГПУ-ну ректору Жанна Марфина эки вузну ректорлары Юрий Альтухов бла Михаил Артёмовкы халкыла аралы байламлыкны кыуаргы, ол санда «эки диплом» программаны бардырыгы себеплик этгенлери ючюн жюрек ыразылыгы билдиргенди. Аны бла бирге билим беруу, илму-излем, жаш телью политика эм башха кыйматлы программалага да тийири кыатышханлары ючюн ыспас этгенди.

- Сизге бюгюн энчи кюндю - диплом кыоллу болганыгыз бла жетишимлени жолу ачылады. Ала Россей Федерацияныкыла болганылары уа тамблагы кюннге бютюн бек ышандырады. Быллай магыаналы иш Кыбарты-Малкыарны бла Смоленск кырал университетни байламлыкларыны хайырындан кыуралганды. Мындан арысында биз бирге кеп иги проектни бардырыгы таукелбиз, - дегенди Жанна Викторовна.

Быйылны выпускниклери, «партнёр» вузланы программаларына кере билим алганыларындан сора да, окыуда кесле-

рин айырмалы кергюзталгандыла. Сёз ючюн, сегизеулен кызыл дипломлага тийишли болганылары ал урумда ахшы атламды, мындан арысында да жангы жетишимлеге таукеллендирген шартды.

Солур эмда жубаныр онгла бардыла

Республиканы 100-жыллыгына хазырланыу кыыстау барады, аны чеклеринде жолла, тийреле тапландырыладыла, жангы солуу майданчыкыла да кыураладыла. Аланы талайы алгыракылада окыуна хайырланыгы берилгендиле эмда шахарчыла аланы бек жаратхандыла.

Аллай жашил эмда айбат айрыкамчыкыладан бири Ленин атлы проспект бла Тарчоков орам бирге кыошулган мюйюше да кыуралганды. Кыоз тереклени ичинде абаданла, сабийлери бла келип, шошлукыда солурга, гыллыучалада учаргы, студентле уа, аудиторияларындан чыгы келгенлей, алайгы кыайтып, китапларын окыургы, хауада дерслерин этерге окыуна боллукыдула. Агыачдан ишленген сейрлик шинтикле уа ким

да эс бурурчадыла. Ала толкыун халда ишленгендиле, олтурганга тапдыла. Бу тийреде жашаулары келгенлеге, жаш адамлагы, сабийлери бла аналагы да солур эмда жубаныр онгла бардыла.

Тамаша жерлерибиз бла шагырейленедиле

Битеуроссей халкы фронтну Кыбарты-Малкыарда бөлүмю. «Милосердие 07» жандаурулук фонд кыараган сексенге жууук саусуз сабийге бла ата-аналарына республиканы тамаша жерлерине жолоучулукыла кыурайдыла.

Жай каникуллада чекленген онглари болган

балачыкыла арт-араны сыйюп жокылайдыла. Мында ала тюрлю-тюрлю усталыкылагы юйренедиле, физкультура этедиле, маданият, сурат ишлеу кружоклагы эм башхалагы да жюрюйдюле. Аны бла бирге жамаутчыла алагы республиканы табийгыатыны тамаша жерлерине жолоучулукыла да кыурайдыла.

- Кыбарты-Малкыар сейир табийгыаты бла белгиледи. Аны себепли кеп болмай Черек районда Европаны эм терен Чирик кельюнде болганыбыз. Сабийле, кельню жаратханларындан сора да, аны юсюнден кеп сейир шартла, таурухла да эшитгендиле.

Сабийле Нальчикни тюрлю-тюрлю жерлеринде, ол санда курорт тийресинде да болгандыла. Огыары Малкыарны, Гара сууланы таласын, Элбрусну, ол санда Азауну, Чететни да бек жаратхандыла, Минги таугы 3,5 минг метрге кетюрюлюрге онг тапхандыла.

Бетни басмагы ХОЛАЛАНЫ Марзият бла КУРДАНЛАНЫ Сулейман хазырагандыла.

Учредительле: Кыбарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительство

Шеф-редактор
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиликлерин кыоруула жаны бла Кыбарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагы «КМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере
19.00 сагытда кыол салынады.
20.00 сагытда кыол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГАНЛА:

Мусукаланы Сакинат - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасарлары; Геляланы Валя (1,4-чю бетле), Ахматланы Люаза (2,3-чю бетле), Бийчеккуланы Жаннет (9, 10, 11, 12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1474 экз. Заказ № 1774
Багысы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru